

Една неочаквана полза от еврофондовете

ОТ ПЕТЪР СТОЙКОВ

Всеки, който е гледал новините, може да си направи следната проста сметка за финансовите ползи от членството на страната ни в Европейския съюз:

Вноската на България в ЕС за 2010 г. според Закона за държавния бюджет е 780 млн. лв. Общите разплащания по проекти за същата година според Годишния доклад за усвояването на средства от ЕС са 1.2 млрд. лв. Лесно може да се сметне, че нетната финансова полза на страната ни от това е близо половин милиард – и както може да се види по всички медии, правителството особено много се гордее с това.

Не толкова проста сметка

Обаче всеки, който не само гледа новините, ами е и запознат с европейските фондове и усвояването им в България, може да си направи една не чак толкова проста сметка – тя включва факта, че галеч не всички разплатени средства са от проекти за същата година. Всъщност по-голямата част от тях са просто забавени плащания от минали години и сумата на усвоените пари за 2010 г. е много по-малка. Държавните експерти са уклончиви по въпроса, но, общо взето, може да се предположи, че за миналата година страната ни е на нулата от финансовите си отношения с ЕС.

Усвояемостта на европарите у нас е пословично ниска – между 5 и 30% по различните програми, но общо е малко под 10%. Причините за това са комплексни, но както сме чували досадно често, главният виновник е „липса на администрати-

вен капацитет” – захаросана фраза, с която наричаме бавната бюрокрация и понякога фрапиращите грешки по министерства и агенции, които би трябвало да помагат и контролират при усвояването на европарите. Поради тези едва 10% усвояемост за предишните години българският национален бюджет е доста на минус от членството ни в ЕС.

Още малко по-сложната сметка

Но винаги има едно „но...”. Дори да говорим само за финансовото измерение към бюджета на членството на България, нещата са малко по-комплексни от простото събиране и изваждане. От двайсет години Бъл-

ЕС неволно играе важната роля на разпределител на средства от държавния бюджет към общините и бизнеса

гария записва в своите стратегии за развитие, че ще работи усилено по нещо, наречено „фискална децентрализация” – което означава, че правителството ще харчи все по-малко от бюджетните пари, а общините ще харчат все повече. Според ЕС това е изключително важен принцип в управлението, тъй като местните администрации са по-близо до хората и техните интереси, отколкото централната власт – поради което децентрализацията е основата на финансовата политика на ЕС.

Излишно е да казвам, че българските правителства са царе в писането на стратегии без последици – и финансовата децентрализация до момента е просто поредното загубено в прехода добро пожелание. Държавният бюджет се харчи централно, на едро и с широка ръка, за стомилионни спортни зали, съмнителни „енергийни проекти” и щедри министерски бюджети, докато общините получават част от него, едва гостатъчна за съществуването им, да не говорим за инвестиции например в местна инфраструктура.

Невидимата европейска ръка

В последните години единственият източник на средства за инвестиции в местното развитие идва от Европейския съюз и неговите финансови инструменти. Въпреки затрудненията и ниската усвояемост общините и местните организации и фирми кандидатстват с проекти и получават европари, с които ремонтират пътища и сгради, обновяват оборудването и обучават персонала си, строят пречиствателни станции и поставят улично осветление.

Получава се така, че ЕС неволно играе важната роля на разпределител на средства – взема ги от българския държавен бюджет и ги дава на българските общини и бизнес, замествайки още неслучилата се фискална децентрализация, така както замества чрез Европейската комисия и съда в Страсбург неслучилата се реформа в съдебната ни система, борбата с корупцията и чрез другите си институции – недотатъците на правителството и централната ни администрация в толкова много други области. ☐